Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

16. januar 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – fælles asylpolitik – direktiv 2011/95/EU – betingelser for anerkendelse af flygtningestatus – artikel 2, litra d) – grunde til forfølgelse – »tilhørsforhold til en bestemt social gruppe« – artikel 10, stk. 1, litra d) – forfølgelse – artikel 9, stk. 1 og 2 – sammenhæng mellem grunde til forfølgelse og forfølgelse eller mellem grunde til forfølgelse og manglende beskyttelse mod en sådan forfølgelse – artikel 9, stk. 3 – ikke-statslige aktører – artikel 6, litra c) – betingelser for subsidiær beskyttelse – artikel 2, litra f) – »alvorlig overlast« – artikel 15, litra a) og b) – vurdering af ansøgninger om international beskyttelse med henblik på anerkendelse af flygtningestatus eller tildeling af subsidiær beskyttelsesstatus – artikel 4 – kønsbestemt vold mod kvinder – vold i hjemmet – trussel om »æresforbrydelse««

I sag C-621/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Administrativen sad Sofia-grad (forvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien) ved afgørelse af 29. september 2021, indgået til Domstolen den 6. oktober 2021, i sagen

WS

mod

Intervyuirasjtj organ na Drzjavna agentsija za bezjantsite pri Ministerski svet,

procesdeltager:

Predstavitelstvo na Varhovnija komisar na Organizatsijata na obedinenite natsii za bezjantsite v Bulgaria,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, L. Bay Larsen, afdelingsformændene K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, F. Biltgen og N. Piçarra (refererende dommer) samt dommerne M. Safjan, S. Rodin, P.G. Xuereb, I. Ziemele, J. Passer, D. Gratsias, M.L. Arastey Sahún og M. Gavalec,

generaladvokat: J. Richard de la Tour,

* Processprog: bulgarsk.

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– WS ved advokat V.B. Ilareva,

– Predstavitelstvo na Varhovnija komisar na Organizatsijata na obedinenite natsii za bezjantsite v Bulgaria ved M. Demetriou, J. MacLeod, BL, og advocaat C.F. Kroes,

– den tyske regering ved J. Möller og R. Kanitz, som befuldmægtigede,

– den franske regering ved A.-L. Desjonquères og J. Illouz, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved A. Azéma og I. Zaloguin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 20. april 2023,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af 17. betragtning til og artikel 6, litra c), artikel 9, stk. 2, litra a) og f), artikel 9, stk. 3, artikel 10, stk. 1, litra d), og artikel 15, litra a) og b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2011, L 337, s. 9).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem WS og Intervyuirasjtj organ na Drzjavna agentsija za bezjantsite pri Ministerski svet (kontoret for afhøringer i det statslige agentur for flygtninge under ministerrådet) (herefter »DAB«) vedrørende en afgørelse, hvorved sidstnævnte afviste at indlede en procedure om tildeling af international beskyttelse efter en fornyet ansøgning fra WS.

Retsforskrifter

Folkeretten

Genèvekonventionen

3 I henhold til artikel 1, afsnit A, nr. 2), i konventionen om flygtninges retsstilling, undertegnet i Genève den 28. juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, bind 189, s. 150, nr. 2545 (1954)), trådt i kraft den 22. april 1954 og suppleret ved protokollen om flygtninges retsstilling, der blev indgået i New York den 31. januar 1967 og trådte i kraft den 4. oktober 1967 (herefter »Genèvekonventionen«), »skal udtrykket »flygtning« [for nærværende konventions formål] finde

anvendelse på enhver person, der som følge af velbegrundet frygt for forfølgelse på grund af sin race, religion, nationalitet, sit tilhørsforhold til en særlig social gruppe eller sine politiske anskuelser befinder sig uden for det land, i hvilket han har statsborgerret, og som ikke er i stand til – eller på grund af sådan frygt, ikke ønsker – at søge dette lands beskyttelse«.

CEDAW

4 I henhold til artikel 1 i konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, herefter »CEDAW«), som blev vedtaget af De Forenede Nationers Generalforsamling den 18. december 1979 og trådte i kraft den 3. september 1981 (*United Nations Treaty Series*, bind 1249, nr. I-20378, s. 13), og som alle medlemsstaterne er parter i, omfatter »udtrykket »diskrimination imod kvinder« [i denne konvention] [...] enhver kønsbestemt sondring, udelukkelse eller indskrænkning, hvis virkning eller formål er at svække eller tilsidesætte princippet om, at kvinder på lige fod med mænd uanset ægteskabelig stilling skal have anerkendt, kunne nyde eller udøve menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på politiske, økonomiske, sociale, kulturelle, borgerlige og alle andre områder«.

Istanbulkonventionen

5 Artikel 2 i Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet, indgået i Istanbul den 11. maj 2011, undertegnet af Den Europæiske Union den 13. juni 2017 og godkendt på Unionens vegne ved Rådets afgørelse (EU) 2023/1076 af 1. juni 2023 (EUT 2023, L 143 I, s. 4) (herefter »Istanbulkonventionen«), og som trådte i kraft for så vidt angår Unionen den 1. oktober 2023, bestemmer:

»1. Denne konvention finder anvendelse på alle former for vold mod kvinder, herunder vold i hjemmet, som rammer kvinder i uforholdsmæssig grad.

2. Parterne opfordres til at anvende denne konvention for alle former for vold i hjemmet. Parterne skal ved implementeringen af konventionens bestemmelser især være opmærksomme på kvinder der udsættes for kønsbetinget vold.

[...]«

6 Konventionens artikel 60 med overskriften »Kønsbaserede asylansøgninger« har følgende ordlyd:

»1. Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger der er nødvendige for at sikre, at kønsbetinget vold mod kvinder kan anerkendes som en form for forfølgelse i medfør af artikel 1, [afsnit] A, [stk.] 2, i [Genèvekonventionen] og som en form for grov overlast, der medfører supplerende/subsidiær beskyttelse.

2. Parterne sikrer, at hver af de i konventionen nævnte grunde fortolkes under hensyntagen til forskellene mellem kønnene, og at en ansøger, hvis det fastslås, at forfølgelse frygtes af en eller flere af disse grunde, tildeles flygtningestatus i henhold til gældende relevante instrumenter.

[…]«

EU-retten

7 Det anføres i 4., 10., 12., 17., 29., 30. og 34. betragtning til direktiv 2011/95:

»(4) Genèvekonventionen og protokollen udgør hovedhjørnestenen i det internationale retssystem til beskyttelse af flygtninge.

[...]

(10) [...] de principper, [Rådets] direktiv 2004/83/EF [af 29. april 2004 om fastsættelse af minimumsstandarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som flygtninge eller som personer, der af anden grund behøver international beskyttelse, og indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2004, L 304, s. 12)] bygger på, [bør] på det nuværende stadium bekræftes, og der bør opnås en højere grad af tilnærmelse af reglerne om anerkendelse og indholdet af den internationale beskyttelse på grundlag af højere standarder.

[...]

(12) Hovedformålet med dette direktiv er dels at sikre, at medlemsstaterne anvender fælles kriterier til identifikation af personer, som reelt har behov for international beskyttelse, dels at sikre, at der findes et minimum af ydelser til fordel for disse personer i alle medlemsstater.

[...]

(17) Med hensyn til behandlingen af de personer, der er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde, er medlemsstaterne bundet af forpligtelser i henhold til folkeretlige instrumenter, som de er part i, herunder navnlig sådanne, som forbyder forskelsbehandling.

[...]

(29) En af betingelserne for at kunne opnå flygtningestatus, jf. artikel 1, afsnit A, i Genèvekonventionen, er, at der er en årsagsforbindelse mellem grundene til forfølgelsen, dvs. race, religion, nationalitet, politisk anskuelse eller tilhørsforhold til en bestemt social gruppe, og forfølgelsen eller det forhold, at der ikke ydes beskyttelse mod sådan forfølgelse.

(30) Det er ligeledes nødvendigt at indføre en fælles opfattelse af forfølgelsesgrunden »tilhørsforhold til en bestemt social gruppe«. Med henblik på afgrænsningen af en bestemt social gruppe bør der tages hensyn til faktorer i forbindelse med ansøgerens køn, herunder kønsidentitet og seksuel orientering, som kan være forbundet med visse retstraditioner og skikke, der f.eks. fører til genital lemlæstelse, tvangssterilisation eller tvungen abort, for så vidt som disse faktorer er forbundet med ansøgerens velbegrundede frygt for forfølgelse.

[...]

(34) Det er nødvendigt at indføre fælles kriterier for anerkendelse af personer, der søger om international beskyttelse, som berettigede til subsidiær beskyttelse. Kriterierne bør hentes fra de internationale forpligtelser i henhold til menneskerettighedsinstrumenter og eksisterende praksis i medlemsstaterne.«

8 Følgende fremgår af direktivets artikel 2, litra a), d)-i) og n):

»I dette direktiv forstås ved:

a) »international beskyttelse«: flygtningestatus og subsidiær beskyttelsesstatus som defineret i litra e) og g)

[...]

d) »flygtning«: en tredjelandsstatsborger, som i kraft af en velbegrundet frygt for forfølgelse på grund af race, religion, nationalitet, politisk anskuelse eller tilhørsforhold til en bestemt social gruppe opholder sig uden for det land, hvor den pågældende er statsborger, og som ikke kan eller, på grund af en sådan frygt, ikke vil påberåbe sig dette lands beskyttelse [...]

e) »flygtningestatus«: en medlemsstats anerkendelse af en tredjelandsstatsborger eller statsløs som flygtning

f) »person, der er berettiget til subsidiær beskyttelse«: en tredjelandsstatsborger eller statsløs, der ikke anerkendes som flygtning, men for hvem der er alvorlig grund til at antage, at vedkommende, hvis han eller hun sendes tilbage til sit hjemland eller, for så vidt angår en statsløs, til det land, hvor han eller hun tidligere havde sit sædvanlige opholdssted, vil løbe en reel risiko for at lide alvorlig overlast som defineret i artikel 15, og som ikke er omfattet af artikel 17, stk. 1 og 2, og som ikke kan eller, på grund af en sådan risiko, ikke vil påberåbe sig dette lands beskyttelse

g) »subsidiær beskyttelsesstatus«: en medlemsstats anerkendelse af en tredjelandsstatsborger eller statsløs som værende en person, der er berettiget til subsidiær beskyttelse

h) »ansøgning om international beskyttelse«: en anmodning, der indgives af en tredjelandsstatsborger eller statsløs om beskyttelse fra en medlemsstat, når der er grundlag for at antage, at ansøgeren søger om flygtningestatus eller subsidiær beskyttelsesstatus, og vedkommende ikke udtrykkeligt anmoder om anden form for beskyttelse, der ikke er omfattet af dette direktiv, og som kan søges særskilt

i) »ansøger«: en tredjelandsstatsborger eller statsløs, der har indgivet en ansøgning om international beskyttelse, hvorom der endnu ikke er truffet endelig afgørelse

[...]

n) »hjemland«: det land eller de lande, hvor ansøgeren er statsborger eller, for så vidt angår statsløse, har haft sit sædvanlige opholdssted.«

9 Det nævnte direktivs kapitel II med overskriften »Vurdering af ansøgninger om international beskyttelse« indeholder direktivets artikel 4, der har overskriften »Vurdering af kendsgerninger og omstændigheder«, og som bestemmer følgende i stk. 3 og 4:

»3. Vurderingen af en ansøgning om international beskyttelse foretages ud fra det specifikke sagsforhold, og der tages herunder hensyn til:

a) alle relevante kendsgerninger vedrørende hjemlandet på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ansøgningen, herunder hjemlandets love og andre bestemmelser og den måde, hvorpå de anvendes

b) relevante forklaringer og dokumentation forelagt af ansøgeren, herunder oplysninger om, hvorvidt ansøgeren har været eller kan blive udsat for forfølgelse eller alvorlig overlast

c) ansøgerens personlige stilling og forhold, herunder faktorer som baggrund, køn og alder, for på grundlag af ansøgerens personlige forhold at vurdere, om de handlinger, som vedkommende har været eller kan blive udsat for, kan udgøre forfølgelse eller alvorlig overlast

[...]

4. Hvis en ansøger allerede har været udsat for forfølgelse eller alvorlig overlast eller direkte trusler om sådan forfølgelse eller sådan overlast, er der god grund til at formode, at ansøgeren har en velbegrundet frygt for forfølgelse eller løber en reel risiko for at lide alvorlig overlast, medmindre der er god grund til at antage, at sådan forfølgelse eller sådan overlast ikke vil gentage sig.«

10 Samme direktivs artikel 6 med overskriften »Aktører, der kan stå bag forfølgelse eller alvorlig overlast« fastsætter:

»Aktører, der kan stå bag forfølgelse eller alvorlig overlast, omfatter:

a) staten

b) parter eller organisationer, der kontrollerer staten eller en væsentlig del af dens område

c) ikke-statslige aktører, hvis det kan påvises, at de i litra a) og b) nævnte aktører, herunder internationale organisationer, ikke kan eller ikke vil tilbyde beskyttelse mod forfølgelse eller alvorlig overlast som defineret i artikel 7.«

11 Artikel 7 i direktiv 2011/95 med overskriften »Aktører, der yder beskyttelse« har følgende ordlyd:

»1. Beskyttelsen mod forfølgelse og alvorlig overlast kan kun ydes af:

a) staten, eller

b) parter eller organisationer, herunder internationale organisationer, der kontroller staten eller en væsentlig del af dens område,

forudsat de er villige til og i stand til at yde beskyttelse i overensstemmelse med stk. 2.

2. Beskyttelsen mod forfølgelse og alvorlig overlast skal være effektiv og ikke blot af midlertidig karakter. Der ydes normalt en sådan beskyttelse, når de i stk. 1, litra a) og b), nævnte aktører tager rimelige skridt til at forhindre forfølgelse eller udsættelse for alvorlig overlast, bl.a. ved at anvende et effektivt retssystem til afsløring, retsforfølgning og sanktionering af handlinger, der udgør forfølgelse eller alvorlig overlast, og når ansøgeren har adgang til en sådan beskyttelse.

[...]«

12 Dette direktivs artikel 9 med overskriften »Forfølgelse« bestemmer:

»1. For at anses for forfølgelse som omhandlet i artikel 1, afsnit A, i Genèvekonventionen skal adfærd:

a) være tilstrækkelig alvorlig på grund af sin karakter eller gentagne forekomst til at udgøre en alvorlig krænkelse af de grundlæggende menneskerettigheder, navnlig de rettigheder, der ikke kan fraviges i henhold til artikel 15, stk. 2, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder[, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«)], eller

b) bestå i anvendelse af flere foranstaltninger, herunder krænkelse af menneskerettighederne, der er tilstrækkelig alvorlige til at berøre et menneske på en måde som omhandlet i litra a).

2. Forfølgelse i henhold til stk. 1 kan f.eks. tage form af:

a) fysisk eller psykisk vold, herunder seksuelle overgreb

[...]

f) kønsbestemte handlinger [...]

3. I overensstemmelse med artikel 2, litra d), skal der være en sammenhæng mellem de i artikel 10 nævnte grunde og forfølgelse i henhold til nærværende artikels stk. 1 eller den manglende beskyttelse mod en sådan forfølgelse.«

13 Det nævnte direktivs artikel 10 med overskriften »Grundene til forfølgelse« er affattet således:

»1. Ved vurderingen af grundene til forfølgelse tager medlemsstaterne hensyn til følgende elementer:

[...]

d) en gruppe betragtes som udgørende en bestemt social gruppe, navnlig når:

– medlemmerne af den pågældende gruppe har samme medfødte karakteristiske træk eller en fælles baggrund, der ikke kan ændres, eller er fælles om et karakteristisk træk eller en tro, der er så grundlæggende for deres identitet eller samvittighed, at ingen mennesker bør tvinges til at give afkald derpå, og

– den pågældende gruppe har en særskilt identitet i det relevante land, fordi den opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund.

Afhængigt af omstændighederne i hjemlandet kan en bestemt social gruppe omfatte en gruppe, hvis fælles karakteristiske træk er seksuel orientering. Seksuel orientering kan ikke forstås således, at det omfatter handlinger, der betragtes som kriminelle i henhold til medlemsstaternes nationale lovgivning. Der tages hensyn til kønsrelaterede aspekter, herunder kønsidentitet, ved afgørelsen af, om en person tilhører en bestemt social gruppe, og ved bestemmelsen af de karakteristiske træk ved en sådan gruppe

[...]

2. Ved vurdering af, om en ansøger har en velbegrundet frygt for forfølgelse, er det irrelevant, om ansøgeren faktisk har de racemæssige, religiøse, nationale, sociale eller politiske karakteristiske træk, der fører til forfølgelse, hvis et sådant karakteristisk træk tillægges den pågældende af den aktør, der står bag forfølgelsen.«

14 Samme direktivs artikel 13 med overskriften »Tildeling af flygtningestatus« fastsætter:

»Medlemsstaterne tildeler tredjelandsstatsborgere og statsløse, der kan anerkendes som flygtninge i medfør af kapitel II og III, flygtningestatus.«

15 Artikel 15 i direktiv 2011/95 med overskriften »Alvorlig overlast« bestemmer:

»Ved alvorlig overlast forstås:

a) dødsstraf eller henrettelse, eller

b) udsættelse af en ansøger for tortur, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf i dennes hjemland [...]

[...]«

16 Dette direktivs artikel 18 med overskriften »Tildeling af subsidiær beskyttelsesstatus« har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne tildeler tredjelandsstatsborgere eller statsløse, der er berettiget til subsidiær beskyttelse i medfør af kapitel II og V, subsidiær beskyttelsesstatus.«

Bulgarsk ret

17 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at artikel 8, stk. 1, 3-5 og 7, i Zakon za ubezjisjtjeto i bezjantsite (lov om asyl og flygtninge, herefter »ZUB«) gennemfører artikel 2, litra d), og artikel 6, 7 og 9 i direktiv 2011/95 i den bulgarske retsorden, og at denne lovs artikel 9, stk. 1, gennemfører direktivets artikel 15.

18 Artikel 1, nr. 5, i tillægsbestemmelserne til ZUB i den affattelse, der har været gældende siden den 16. oktober 2015 (DV nr. 80 af 2015), præciserer, at »[b]egreberne »race, religion, nationalitet, en bestemt social gruppe og politisk anskuelse eller overbevisning« skal forstås i den betydning, der er omhandlet i [Genèvekonventionen] og i artikel 10, stk. 1, i direktiv [2011/95]«.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

19 WS er tyrkisk statsborger, tilhører den etniske gruppe af kurdere og er sunnimuslim og fraskilt. Hun ankom lovligt til Bulgarien i juni 2018. Efterfølgende sluttede hun sig til et familiemedlem i Berlin (Tyskland), hvor hun indgav en ansøgning om international beskyttelse. Ved afgørelse af 28. februar 2019, truffet af DAB efter en anmodning fra de tyske myndigheder, blev WS tilbagetaget af de bulgarske myndigheder med henblik på behandling af hendes ansøgning om international beskyttelse.

20 Ved tre afhøringer, som DAB foretog i oktober 2019, forklarede WS, at hun var blevet tvangsgift i en alder af 16 år, og at hun havde tre døtre. Hendes ægtefælle havde slået hende under deres ægteskab, uden at hendes biologiske familie, som havde kendskab til denne situation, havde støttet hende. WS flygtede fra ægteparrets fælles hjem i september 2016, indgik et religiøst ægteskab i 2017 og fik en søn i dette ægteskab i maj 2018. Efter at have forladt Tyrkiet blev hun i september 2018 officielt skilt fra sin første ægtefælle på trods af dennes indsigelser. Hun forklarede, at hun af disse grunde frygtede, at hendes familie ville slå hende ihjel, hvis hun vendte tilbage til Tyrkiet.

21 WS fremlagde den tyrkiske civilrets endelige afgørelse om skilsmisse for DAB tillige med den anmeldelse, som hun i januar 2017 havde indgivet mod sin ægtefælle, sin biologiske familie og sin svigerfamilie til anklagemyndigheden i Torbali (Tyrkiet), hvis protokollat, udfærdiget den 9. januar 2017, nævner telefoniske beskeder om trusler, som hendes ægtefælle angiveligt havde sendt til hende. Hun fremlagde ligeledes en afgørelse af 30. juni 2017 fra en tyrkisk domstol, der traf bestemmelse om hendes anbringelse på et hjem for voldsramte kvinder, hvor hun angiveligt ikke følte sig sikker.

22 Ved afgørelse af 21. maj 2020 meddelte DAB's formand afslag på WS' ansøgning om international beskyttelse, idet denne myndighed for det første fandt, at de grunde, som WS havde påberåbt sig som årsag til at forlade Tyrkiet, herunder vold i hjemmet eller dødstrusler fra hendes ægtefælle og hendes biologiske familiemedlemmer, ikke var relevante for tildelingen af denne status, for så vidt som de ikke kunne knyttes til nogen af de grunde til forfølgelse, der er omhandlet i ZUB's artikel 8, stk. 1. Desuden havde WS ikke gjort gældende, at hun var offer for forfølgelse på grund af sit køn.

23 For det andet afslog DAB's formand at tildele WS subsidiær beskyttelsesstatus. DAB var af den opfattelse, at hun ikke opfyldte betingelserne herfor, for så vidt som »hverken de officielle myndigheder eller bestemte grupper havde iværksat skridt over for WS, som staten ikke var i stand til at kontrollere«, og for så vidt som hun »angiveligt havde været udsat for kriminelle overgreb, som hun end ikke havde informeret politiet om, og som hun ikke havde anmeldt, og [...] lovligt havde forladt Tyrkiet«.

24 Ved dom af 15. oktober 2020, som blev stadfæstet den 9. marts 2021 af Varhoven administrativen sad (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Bulgarien), hvorved den blev endelig, frifandt Administrativen sad Sofia-grad (forvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien) DAB i det søgsmål, som WS havde anlagt til prøvelse af den i nærværende doms præmis 22 nævnte afgørelse.

25 Den 13. april 2021 indgav WS på grundlag af nye beviser en fornyet ansøgning om international beskyttelse, idet hun påberåbte sig en velbegrundet frygt for forfølgelse fra ikke-statslige aktørers side på grund af sit tilhørsforhold til en »bestemt social gruppe«, nemlig gruppen af kvinder, der har været udsat for vold i hjemmet, og gruppen af kvinder, der er potentielle ofre for »æresforbrydelser«. Hun anførte, at den tyrkiske stat ikke var i stand til at forsvare hende mod

disse ikke-statslige aktører, og gjorde gældende, at hendes tilbagesendelse til Tyrkiet ville udsætte hende for en »æresforbrydelse« eller et tvangsægteskab og dermed for overtrædelser af EMRK's artikel 2 og 3.

26 Til støtte for ansøgningen fremlagde WS som nyt bevis en afgørelse fra en tyrkisk straffedomstol, der idømte hendes tidligere ægtefælle fem måneders frihedsberøvelse for en trusselsforbrydelse begået mod hende i september 2016. Denne straf blev gjort betinget med en prøveperiode på fem år, henset til, at der ikke tidligere var blevet idømt straf, til særlige personlige forhold og til, at den nævnte straf var blevet accepteret. WS vedlagde ansøgningen artikler fra avisen *Deutsche Welle* fra 2021, der beskrev voldelige mord på kvinder i Tyrkiet. Som en ny omstændighed påberåbte WS sig desuden Republikken Tyrkiets udtræden af Istanbulkonventionen i marts 2021.

27 Ved afgørelse af 5. maj 2021 afviste DAB at genåbne proceduren for tildeling af international beskyttelse som følge af WS fornyede ansøgning med den begrundelse, at WS ikke havde fremlagt væsentlige nye oplysninger vedrørende sin personlige situation eller sit hjemland. DAB understregede, at de tyrkiske myndigheder havde hjulpet hende flere gange og havde tilkendegivet, at de var rede til at hjælpe hende med alle lovlige midler.

28 Den forelæggende ret har indledningsvis præciseret, at selv om WS' fornyede ansøgning om international beskyttelse blev afvist fra realitetsbehandling, er en fortolkning af de materielle betingelser for tildeling af international beskyttelse ikke desto mindre nødvendig for, at den kan afgøre, om WS har fremlagt nye oplysninger eller omstændigheder, der begrunder tildeling af en sådan beskyttelse.

29 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at Domstolen aldrig har taget stilling til de spørgsmål, der er rejst i den foreliggende sag »vedrørende kønsbestemt vold mod kvinder i form af vold i hjemmet og trussel om æresforbrydelse som begrundelse for tildeling af international beskyttelse«. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt det biologiske eller sociale køn er tilstrækkeligt til at kunne fastslå, at en kvinde, der er offer for en sådan vold, tilhører en bestemt social gruppe som grund til forfølgelse som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95, og om forfølgelse, herunder vold i hjemmet, kan være afgørende for gruppens synlighed i samfundet.

30 I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret for det første oplyst, om der med henblik på fortolkningen af denne bestemmelse, og henset til 17. betragtning til direktiv 2011/95, skal tages hensyn til CEDAW og Istanbulkonventionen, selv om Republikken Bulgarien ikke er part i denne konvention.

31 Den forelæggende ret har anført, at de handlinger, der er opregnet i Istanbulkonventionens artikel 34-40, dvs. bl.a. fysisk eller seksuel vold, tvangsægteskaber eller chikane, henhører under kønsbestemt vold mod kvinder, som er nævnt på ikke-udtømmende vis i 30. betragtning til direktiv 2011/95 og kan kvalificeres som »forfølgelse« som omhandlet i dette direktivs artikel 9, stk. 2, litra a) og f).

32 Dernæst er den forelæggende ret i tvivl om fortolkningen af artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95 i det tilfælde, hvor kønsbestemt forfølgelse, der har form af vold i hjemmet, udøves af ikke-statslige aktører som omhandlet i dette direktivs artikel 6, litra c). Den forelæggende ret ønsker navnlig oplyst, om den »sammenhæng«, der kræves i artikel 9, stk. 3, forudsætter, at de ikke-statslige aktører anerkender, at den forfølgelse, som de udøver, er bestemt af det biologiske eller sociale køn hos ofrene for disse handlinger.

33 Endelig har den forelæggende ret fremhævet, at såfremt det ikke fastslås, at en kvinde, der har været udsat for vold i hjemmet, og som kan blive offer for en æresforbrydelse, tilhører »en bestemt social gruppe« som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95, kan WS kun tilbagesendes til sit hjemland, efter at det er fastslået, at denne tilbagesendelse ikke vil udsætte hende for en reel risiko for at lide »alvorlig overlast« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra f). I denne forbindelse ønsker den forelæggende ret navnlig oplyst, om en trussel om »æresforbrydelse« udgør en reel risiko for alvorlig overlast, der er omfattet af nævnte direktivs artikel 15, litra a), sammenholdt med EMRK's artikel 2, eller af samme direktivs artikel 15, litra b), sammenholdt med EMRK's artikel 3.

34 På denne baggrund har Administrativen sad Sofia-grad (forvaltningsdomstolen i Sofia) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Finder definitionerne og begrebsbestemmelserne i [CEDAW] og [Istanbulkonventionen] i henhold til 17. betragtning til direktiv [2011/95] anvendelse på kvalificeringen af kønsbestemt vold mod kvinder som grund til at yde international beskyttelse i henhold til [Genèvekonventionen] og [direktiv 2011/95], eller har kønsbestemt vold mod kvinder som grund til at yde international beskyttelse i henhold til direktiv [2011/95] en selvstændig betydning, der adskiller sig fra betydningen i de nævnte folkeretlige instrumenter?

2) Såfremt det i tilfælde af, at udøvelsen af kønsbestemt vold mod kvinder gøres gældende, kun er det biologiske eller sociale køn på offeret for forfølgelse (vold, der forøves mod en kvinde i kraft af hendes køn), der har betydning for, om det kan fastslås, at tilhørsforholdet til en bestemt social gruppe udgør en forfølgelsesgrund i henhold til artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv [2011/95], kan de konkrete former for forfølgelse eller de konkrete forfølgelseshandlinger som i den ikke-udtømmende opregning i 30. betragtning da være afgørende for »gruppens synlighed i samfundet«, dvs. dens sondringskendetegn, afhængigt af omstændighederne i hjemlandet, eller kan disse handlinger kun vedrøre forfølgelseshandlingerne som omhandlet i artikel 9, stk. 2, litra a) eller f), i direktiv [2011/95]?

3) Udgør det biologiske eller sociale køn i tilfælde af, at den person, der ansøger om beskyttelse, gør kønsbestemt vold i form af vold i hjemmet gældende, en tilstrækkelig grund til, at tilhørsforholdet til en bestemt social gruppe som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv [2011/95] kan fastslås, eller skal der fastslås et yderligere sondringskendetegn, såfremt artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv [2011/95] fortolkes ordret i henhold til ordlyden, hvorefter betingelserne skal være opfyldt kumulativt, og kønsaspekterne skal være opfyldt alternativt?

4) Skal artikel 9, stk. 3, i direktiv [2011/95] i tilfælde af, at udøvelse af kønsbestemt vold i form af vold i hjemmet udført af en ikke-statslig aktør, der står bag forfølgelsen, som omhandlet i artikel 6, litra c), i direktiv [2011/95] gøres gældende af ansøgeren, fortolkes således, at det forhold, at der fastslås en sammenhæng mellem de i artikel 10 [i dette direktiv] anførte forfølgelsesgrunde og forfølgelseshandlingerne som omhandlet i [nævnte direktivs artikel 9,] stk. 1, er tilstrækkeligt til, at der foreligger en årsagsforbindelse, eller skal der nødvendigvis fastslås en manglende beskyttelse mod den forfølgelse, der gøres gældende, eller foreligger der en forbindelse i de tilfælde, hvor de ikke-statslige aktører, der står bag forfølgelsen, ikke opfatter de enkelte forfølgelses- eller voldshandlinger som sådan som kønsbestemte?

5) Kan en faktisk trussel om [æresforbrydelse] i tilfælde af en eventuel tilbagesendelse til hjemlandet begrunde, at der ydes subsidiær beskyttelse i henhold til artikel 15, litra a), i direktiv [2011/95], sammenholdt med EMRK's artikel 2 (ingen må forsætligt berøves livet), når de øvrige betingelser herfor er opfyldt, eller skal denne trussel kvalificeres som overlast i henhold til artikel 15, litra b), i direktiv [2011/95], sammenholdt med EMRK's artikel 3, således som dette fortolkes i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis ud fra en samlet vurdering af faren for yderligere kønsbestemte voldshandlinger, eller er det forhold, at ansøgeren subjektivt ikke vil påberåbe sig hjemlandets beskyttelse, tilstrækkeligt til, at denne beskyttelse kan ydes?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om det første til det tredje spørgsmål

35 Med de tre første spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at alt efter de forhold, der gør sig gældende i hjemlandet, kan dette lands kvinder som helhed anses for at tilhøre »en bestemt social gruppe« som »grund til forfølgelse«, der kan føre til anerkendelse af flygtningestatus, eller om de pågældende kvinder skal have et yderligere fælles kendetegn for at tilhøre en sådan gruppe.

36 Indledningsvis fremgår det af 4. og 12. betragtning til direktiv 2011/95, at Genèvekonventionen udgør hovedhjørnestenen i det internationale retssystem til beskyttelse af flygtninge, og at dette direktiv navnlig er vedtaget for at sikre, at medlemsstaterne anvender fælles kriterier til identifikation af personer, som reelt har behov for international beskyttelse (dom af 19.11.2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Militærtjeneste og asyl), C-238/19, EU:C:2020:945, præmis 19).

37 Fortolkningen af bestemmelserne i direktiv 2011/95 skal derfor ikke alene ske i lyset af dette direktivs generelle opbygning og formål, men også under iagttagelse af Genèvekonventionen og andre relevante aftaler som omhandlet i artikel 78, stk. 1, TEUF. Disse aftaler omfatter, således som det fremgår af 17. betragtning til nævnte direktiv, dem, der forbyder forskelsbehandling for så vidt angår behandlingen af personer, der er omfattet af samme direktivs anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, præmis 23, og af 19.11.2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Militærtjeneste og asyl), C-238/19, EU:C:2020:945, præmis 20).

38 Henset til den rolle, som De Forenede Nationers Højkommissariat for Flygtninge (UNHCR) er tildelt ved Genèvekonventionen, har de dokumenter, som dette har udstedt, i denne sammenhæng en særlig relevans (jf. i denne retning dom af 23.5.2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, præmis 57, og af 12.1.2023, Migracijos departamentas (Grunde til forfølgelse baseret på politisk anskuelse), C-280/21, EU:C:2023:13, præmis 27).

39 Ifølge artikel 2, litra d), i direktiv 2011/95, der gentager Genèvekonventionens artikel 1, afsnit A, nr. 2), forstås ved »flygtning« bl.a. en tredjelandsstatsborger, som i kraft af en velbegrundet frygt for forfølgelse på grund af race, religion, nationalitet, politisk anskuelse eller tilhørsforhold til en bestemt social gruppe opholder sig uden for det land, hvor den pågældende er statsborger, og

som ikke kan eller, på grund af en sådan frygt, ikke vil påberåbe sig dette lands beskyttelse. Dette direktivs artikel 10, stk. 1, opregner for hver af disse fem grunde til forfølgelse, der kan føre til anerkendelse af flygtningestatus, de elementer, som medlemsstaterne skal tage hensyn til.

40 Hvad særligt angår grunden »tilhørsforhold til en bestemt social gruppe« fremgår det af artikel 10, stk. 1, litra d), første afsnit, at en gruppe betragtes som en »bestemt social gruppe«, når to kumulative betingelser er opfyldt. For det første skal medlemmerne af den pågældende gruppe være fælles om mindst et af følgende tre identificerende træk, nemlig et »medfødt karakteristisk træk« eller »en fælles baggrund, der ikke kan ændres«, eller et »karakteristisk træk eller en tro, der er så grundlæggende for deres identitet eller samvittighed, at ingen mennesker bør tvinges til at give afkald derpå«. For det andet skal den pågældende gruppe have en »særskilt identitet« i det relevante land, »fordi den opfattes af det omgivende samfund som værende anderledes«.

41 Desuden præciserer artikel 10, stk. 1, litra d), andet afsnit, bl.a., at »[d]er tages hensyn til kønsrelaterede aspekter, herunder kønsidentitet, ved afgørelsen af, om en person tilhører en bestemt social gruppe, og ved bestemmelsen af de karakteristiske træk ved en sådan gruppe«. Denne bestemmelse skal læses i lyset af 30. betragtning til direktiv 2011/95, hvorefter kønsidentitet kan være forbundet med visse retstraditioner og skikke, der f.eks. fører til genital lemlæstelse, tvangssterilisation eller tvungen abort.

42 Punkt 30 i UNHCR's retningslinjer for international beskyttelse nr. 1 vedrørende kønsbetinget forfølgelse inden for rammerne af Genèvekonventionens artikel 1, afsnit A, nr. 2), præciserer i øvrigt for så vidt angår begrebet »social gruppe«, der er omhandlet i denne konvention og defineret i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95, at »køn passende kan indgå i kategorien social gruppe, idet kvinder er et klart eksempel på en social gruppe, der er defineret ved medfødte og uforanderlige karakteristika, og som ofte behandles anderledes end mænd. [...] Deres karakteristika identificerer dem også som en gruppe i samfundet, hvilket udsætter dem for forskellige former for behandling og standarder i forskellige lande«.

43 På baggrund af disse indledende præciseringer skal den forelæggende rets spørgsmål besvares.

44 I første række skal det, henset til den tvivl, som denne ret har givet udtryk for hvad angår relevansen af CEDAW og Istanbulkonventionen for fortolkningen af artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95, indledningsvis præciseres, at selv om Den Europæiske Union ikke er part i den første konvention, har alle medlemsstaterne ikke desto mindre ratificeret denne konvention. CEDAW er således blandt de relevante traktater, der er omhandlet i artikel 78, stk. 1, TEUF, og under hensyn til hvilke dette direktiv, navnlig dets artikel 10, stk. 1, litra d), skal fortolkes.

45 Desuden fremgår det af 17. betragtning til det nævnte direktiv, at med hensyn til behandlingen af de personer, der er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde, er medlemsstaterne bundet af forpligtelser i henhold til folkeretlige instrumenter, som de er part i, herunder navnlig sådanne, som forbyder forskelsbehandling og deriblandt CEDAW. Komiteen vedrørende afskaffelse af diskrimination imod kvinder, der har til opgave at overvåge gennemførelsen af CEDAW, har præciseret, at denne konvention styrker og supplerer den internationale retlige beskyttelsesordning for kvinder og piger, herunder i forbindelse med flygtninge.

46 Hvad dernæst angår Istanbulkonventionen, som har været bindende for Den Europæiske Union siden den 1. oktober 2023, skal det fremhæves, at denne konvention fastsætter forpligtelser, der henhører under anvendelsesområdet for artikel 78, stk. 2, TEUF, som bemyndiger EU-lovgiver til at vedtage foranstaltninger vedrørende et fælles europæisk asylsystem, såsom direktiv 2011/95 (jf.

i denne retning udtalelse 1/19 (Istanbulkonventionen) af 6.10.2021, EU:C:2021:832, præmis 294, 302 og 303). For så vidt som den nævnte konvention har en forbindelse til asyl og nonrefoulement, er den således ligeledes en del af de relevante traktater, der er omhandlet i artikel 78, stk. 1, TEUF.

47 Under disse omstændigheder skal dette direktivs bestemmelser, navnlig dets artikel 10, stk. 1, litra d), fortolkes under iagttagelse af Istanbulkonventionen, selv om visse medlemsstater, herunder Republikken Bulgarien, ikke har ratificeret denne konvention.

48 I denne henseende bemærkes for det første, at Istanbulkonventionens artikel 60, stk. 1, bestemmer, at kønsbetinget vold mod kvinder skal anerkendes som en form for forfølgelse som omhandlet i Genèvekonventionens artikel 1, afsnit A, nr. 2). For det andet bemærkes, at Istanbulkonventionens artikel 60, stk. 2, pålægger parterne at sikre, at hver af de i konventionen nævnte grunde fortolkes under hensyntagen til forskellene mellem kønnene, og at en ansøger, hvis det fastslås, at forfølgelse frygtes af en eller flere af disse grunde, tildeles flygtningestatus.

49 Hvad i anden række angår den første betingelse for identifikation som en »bestemt social gruppe«, der er fastsat i artikel 10, stk. 1, litra d), første afsnit, i direktiv 2011/95, og som er nævnt i denne doms præmis 40, nemlig at dele mindst et af de tre identificerende træk, der er omhandlet i denne bestemmelse, skal det bemærkes, at den omstændighed, at der er tale om en kvinde, udgør et medfødt karakteristisk træk og derfor er tilstrækkelig til at opfylde denne betingelse.

50 Dette udelukker ikke, at kvinder, der deler et yderligere fælles træk, som f.eks. et andet medfødt karakteristisk træk eller en fælles historie, der ikke kan ændres, såsom en særlig familiesituation, eller et karakteristisk træk eller en tro, der er så grundlæggende for deres identitet eller samvittighed, at disse kvinder ikke bør tvinges til at give afkald derpå, ligeledes kan tilhøre en »bestemt social gruppe« som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95.

51 Henset til oplysningerne i forelæggelsesafgørelsen skal det særligt bemærkes, at den omstændighed, at kvinder har unddraget sig et tvangsægteskab eller at gifte kvinder har forladt deres hjem, kan anses for en »fælles historie, der ikke kan ændres« i denne bestemmelses forstand.

52 Hvad i tredje række angår den anden betingelse for identifikation af en »bestemt social gruppe«, som vedrører gruppens »særskilte identitet« i hjemlandet, må det konstateres, at kvinder kan opfattes anderledes af det omgivende samfund og tillægges en særskilt identitet i dette samfund, bl.a. på grund af de sociale, moralske eller retlige normer, der gælder i deres hjemland.

53 Denne anden betingelse for identifikation opfyldes ligeledes af kvinder, der har et yderligere fælles kendetegn, såsom et af de kendetegn, der er nævnt i denne doms præmis 50 og 51, når de sociale, moralske eller retlige normer, der gælder i deres hjemland, medfører, at disse kvinder på grund af dette fælles kendetegn opfattes som værende anderledes af det omgivende samfund.

54 I denne sammenhæng skal det præciseres, at det tilkommer den pågældende medlemsstat at afgøre, hvilket omgivende samfund der er relevant ved vurderingen af, om denne sociale gruppe eksisterer. Dette samfund kan være sammenfaldende med hele det tredjeland, der er hjemland for ansøgeren om international beskyttelse, eller være mere begrænset, f.eks. en del af dette tredjelands område eller befolkning.

55 I fjerde række skal det, for så vidt som den forelæggende ret har anmodet Domstolen om at oplyse, om handlinger som dem, der er omhandlet i 30. betragtning til direktiv 2011/95, kan tages i betragtning med henblik på at fastlægge en »social gruppes« særskilte identitet som omhandlet i dette direktivs artikel 10, stk. 1, litra d), præciseres, at tilhørsforhold til en bestemt social gruppe skal fastslås uafhængigt af de forfølgelseshandlinger, jf. det nævnte direktivs artikel 9, som medlemmerne af denne gruppe kan være ofre for i hjemlandet.

56 Det forholder sig ikke desto mindre således, at forskelsbehandling eller forfølgelse af personer, der deler et fælles kendetegn, kan udgøre en relevant faktor, når det med henblik på at efterprøve, om den anden betingelse for identifikation af en social gruppe i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95 er opfyldt, skal vurderes, om den omhandlede gruppe fremstår som særskilt i henhold til de sociale, moralske eller retlige normer i det pågældende hjemland. Denne fortolkning støttes af punkt 14 i UNHCR's retningslinjer for international beskyttelse nr. 2 vedrørende »tilhørsforhold til en særlig social gruppe« inden for rammerne af Genèvekonventionens artikel 1, afsnit A, nr. 2).

57 Kvinder som helhed kan derfor anses for at tilhøre en »bestemt social gruppe« som omhandlet i artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95, når det er fastslået, at de i deres hjemland på grund af deres køn udsættes for fysisk eller psykisk vold, herunder seksuel vold og vold i hjemmet.

58 Som generaladvokaten har anført i punkt 79 i forslaget til afgørelse, kan kvinder, der nægter at indgå tvangsægteskab, når en sådan praksis kan anses for at være en social norm i deres samfund, eller som overtræder en sådan norm ved at bringe ægteskabet til ophør, anses for at tilhøre en social gruppe med en særskilt identitet i deres hjemland, hvis de på grund af denne adfærd stigmatiseres og udsættes for det omgivende samfunds misbilligelse, hvilket fører til social udstødelse eller til voldshandlinger.

59 I femte række tilkommer det med henblik på vurderingen af en ansøgning om international beskyttelse, der er baseret på tilhørsforhold til en bestemt social gruppe, den pågældende medlemsstat at efterprøve, om den person, der påberåber sig denne grund til forfølgelse, har »en velbegrundet frygt« for forfølgelse i sit hjemland på grund af dette tilhørsforhold som omhandlet i artikel 2, litra d), i direktiv 2011/95.

60 I denne henseende skal bedømmelsen af, om en ansøgers frygt for forfølgelse er velbegrundet, i overensstemmelse med direktivets artikel 4, stk. 3, foretages på et individuelt grundlag og ud fra det specifikke sagsforhold samt med påpasselighed og forsigtighed, idet den skal baseres på en konkret vurdering af de faktiske forhold og omstændigheder i overensstemmelse med de regler, der ikke alene er fastsat i dette stk. 3, men også i artikel 9, stk. 4, med henblik på at afgøre, om de fastslåede kendsgerninger og omstændigheder udgør en sådan trussel, at den pågældende, henset til dennes individuelle situation, har grund til at frygte reelt at blive udsat for forfølgelse, hvis vedkommende skulle vende tilbage til sit hjemland (jf. i denne retning dom af 21.9.2023, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Politiske anskuelser i værtsmedlemsstaten), C-151/22, EU:C:2023:688, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

61 Med henblik herpå skal der, således som det fremgår af punkt 36, litra x), i UNHCR's retningslinjer for international beskyttelse nr. 1, indsamles oplysninger om hjemlandet, der er relevante for behandlingen af ansøgninger om flygtningestatus, der indgives af kvinder, såsom kvinders situation i forhold til loven, deres politiske, økonomiske og sociale rettigheder, landets kulturelle og sociale skikke og konsekvenserne af manglende overholdelse heraf, hyppigheden af skadelig traditionel praksis, tilfælde af og former for vold mod kvinder, der er indberettet, den beskyttelse,

som de er blevet stillet til rådighed, de sanktioner, som gerningsmændene til sådan vold idømmes, samt de risici, som en kvinde løber ved at vende tilbage til sit hjemland efter at have indgivet en sådan ansøgning.

62 Henset til ovenstående betragtninger skal de tre første spørgsmål besvares med, at artikel 10, stk. 1, litra d), i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at alt efter de forhold, der gør sig gældende i hjemlandet, kan både dette lands kvinder som helhed og snævrere grupper af kvinder, der har et yderligere fælles kendetegn, anses for at tilhøre »en bestemt social gruppe« som »grund til forfølgelse«, der kan føre til anerkendelse af flygtningestatus.

Om det fjerde spørgsmål

63 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at det, når en ansøger gør gældende, at vedkommende frygter at blive forfulgt af ikke-statslige aktører i sit hjemland, i alle tilfælde kræves, at der fastslås en sammenhæng mellem forfølgelsen og mindst en af de grunde til forfølgelse, der er nævnt i dette direktivs artikel 10, stk. 1.

64 Det skal indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 6, litra c), i direktiv 2011/95 skal det, for at ikke-statslige aktører kan kvalificeres som »aktører, der kan stå bag forfølgelse eller alvorlig overlast«, påvises, at de aktører, der yder beskyttelse som omhandlet i dette direktivs artikel 7, herunder bl.a. staten, ikke kan eller ikke vil tilbyde beskyttelse mod disse handlinger. Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 87 i forslaget til afgørelse, følger det af artikel 7, stk. 1, at de aktører, der yder beskyttelse, ikke blot skal have evnen, men også viljen til at beskytte den pågældende ansøger mod den forfølgelse eller alvorlige overlast, som vedkommende udsættes for.

65 I overensstemmelse med artikel 7, stk. 2, skal denne beskyttelse være effektiv og ikke blot af midlertidig karakter. Dette er generelt tilfældet, når de i artikel 7, stk. 1, nævnte beskyttelsesaktører tager rimelige skridt til at forhindre sådan forfølgelse eller udsættelse for alvorlig overlast, bl.a. ved at anvende et effektivt retssystem, hvortil ansøgeren om international beskyttelse har adgang, til afsløring, retsforfølgning og sanktionering af sådanne handlinger.

66 I henhold til artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95, sammenholdt med dettes artikel 6, litra c), og artikel 7, stk. 1, og i lyset af 29. betragtning til nævnte direktiv, forudsætter anerkendelse af flygtningestatus, at der er en sammenhæng mellem de i direktivets artikel 10, stk. 1, nævnte grunde til forfølgelse og forfølgelsen som omhandlet i samme direktivs artikel 9, stk. 1 og 2, eller mellem disse grunde til forfølgelse og det forhold, at de »aktører, der yder beskyttelse«, ikke beskytter mod sådan forfølgelse begået af »ikke-statslige aktører«.

67 I tilfælde af forfølgelse begået af en ikke-statslig aktør er betingelsen i artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95 således opfyldt, når denne forfølgelse er baseret på en af de grunde til forfølgelse, der er nævnt i direktivets artikel 10, stk. 1, selv om den manglende beskyttelse ikke er baseret på disse grunde. Denne betingelse skal ligeledes anses for opfyldt, når den manglende beskyttelse er baseret på en af de grunde til forfølgelse, der er nævnt i sidstnævnte bestemmelse, selv om den forfølgelse, der begås af en ikke-statslig aktør, ikke er baseret på disse grunde.

68 Denne fortolkning er i overensstemmelse med formålene med direktiv 2011/95, der er anført i 10. og 12. betragtning hertil, og som består i at sikre et højt beskyttelsesniveau for flygtninge og at identificere alle personer, som reelt har behov for international beskyttelse.

69 En sådan fortolkning understøttes ligeledes af punkt 21 i UNHCR's retningslinjer for international beskyttelse nr. 1, hvori det anføres, at »[i] tilfælde, hvor der er risiko for forfølgelse fra en ikke-statslig aktør (f.eks. en ægtemand, partner eller anden ikke-statslig aktør) af årsager, der er relateret til en af de grunde, der er fastsat i [Genèvekonventionen], er årsagssammenhængen etableret, uanset om den manglende statslige beskyttelse er relateret til [Genèvekonventionen] eller ej. I en situation, hvor risikoen for forfølgelse fra en ikke-statslig aktør ikke er relateret til en grund, der er fastsat i [Genèvekonventionen], men hvor statens manglende evne eller vilje til at yde beskyttelse er baseret på en af de grunde, der er fastsat i [Genèvekonventionen], er årsagssammenhængen i øvrigt ligeledes etableret«.

70 Henset til det ovenstående skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at det, når en ansøger gør gældende, at vedkommende frygter at blive forfulgt af ikke-statslige aktører i sit hjemland, ikke er nødvendigt at fastslå en sammenhæng mellem en af de grunde til forfølgelse, der er nævnt i dette direktivs artikel 10, stk. 1, og forfølgelsen, hvis en sådan sammenhæng kan fastslås mellem en af disse grunde til forfølgelse og det forhold, at de beskyttelsesaktører, som er omhandlet i nævnte direktivs artikel 7, stk. 1, ikke yder beskyttelse.

Om det femte spørgsmål

71 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 15, litra a) og b), i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at begrebet »alvorlig overlast« omfatter en reel trussel mod ansøgeren om at blive dræbt eller udsat for voldshandlinger af et medlem af dennes familie eller samfund på grund af en formodet overtrædelse af kulturelle, religiøse eller traditionsbundne normer, og at dette begreb derfor kan føre til anerkendelse af subsidiær beskyttelsesstatus som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra g).

72 Indledningsvis bemærkes, at dette spørgsmål kun er relevant med henblik på tvisten i hovedsagen, såfremt den forelæggende ret drager den konklusion, at WS ikke opfylder betingelserne for tildeling af flygtningestatus. Eftersom medlemsstaterne i henhold til artikel 13 i direktiv 2011/95 er forpligtet til at anerkende en ansøger, der opfylder betingelserne i dette direktiv, som flygtning, uden at råde over en skønsbeføjelse i denne henseende (jf. i denne retning dom af 24.6.2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, præmis 63, og af 14.5.2019, M m.fl. (Tilbagekaldelse af flygtningestatus), C-391/16, C-77/17 og C-78/17, EU:C:2019:403, præmis 89), er det alene i et sådant tilfælde, at det skal efterprøves, om WS skal tildeles subsidiær beskyttelsesstatus.

73 Artikel 2, litra f), i direktiv 2011/95 bestemmer, at enhver tredjelandsstatsborger, der ikke anerkendes som flygtning, men for hvem der er alvorlig grund til at antage, at vedkommende, hvis han eller hun sendes tilbage til sit hjemland, vil løbe en reel risiko for at lide alvorlig overlast som defineret i direktivets artikel 15, og som ikke kan eller, på grund af en sådan risiko, ikke vil påberåbe sig dette lands beskyttelse, er berettiget til subsidiær beskyttelse.

74 Artikel 15, litra a) og b), i direktiv 2011/95, sammenholdt med 34. betragtning hertil, kvalificerer »dødsstraf eller henrettelse« og »udsættelse af en ansøger for tortur, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf i dennes hjemland« som »alvorlig overlast«.

75 Artikel 15, litra a), henviser til overlast, som medfører offerets død, mens artikel 15, litra b), henviser til tortur, uagtet om disse handlinger medfører offerets død eller ej. Disse bestemmelser sondrer derimod ikke mellem, om overlasten begås af en statslig myndighed eller af en ikke-statslig aktør.

76 Henset til formålet med artikel 15, litra a), i direktiv 2011/95, som er at yde beskyttelse til personer, hvis ret til livet vil være truet, hvis de vender tilbage til deres hjemland, kan ordet »henrettelse« i denne bestemmelse desuden ikke fortolkes således, at det udelukker skade på liv alene med den begrundelse, at den begås af ikke-statslige aktører. Når en kvinde løber en reel risiko for at blive dræbt af et familiemedlem eller sit samfund på grund af en formodet overtrædelse af kulturelle, religiøse eller traditionsbundne normer, skal en sådan skade på liv derfor kvalificeres som »henrettelse« i denne bestemmelses forstand.

77 Når de voldshandlinger, som en kvinde risikerer at blive udsat for på grund af den formodede overtrædelse af kulturelle, religiøse eller traditionsbundne normer, ikke har den sandsynlige følge, at kvinden dør, skal disse handlinger derimod kvalificeres som tortur eller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf som omhandlet i artikel 15, litra b), i direktiv 2011/95.

78 Hvad i øvrigt angår anerkendelse af subsidiær beskyttelsesstatus som omhandlet i artikel 2, litra g), i direktiv 2011/95 pålægger direktivets artikel 18 medlemsstaterne, efter at de har vurderet ansøgningen om subsidiær beskyttelse i overensstemmelse med bestemmelserne i direktivets kapitel II, at meddele subsidiær beskyttelsesstatus til en tredjelandsstatsborger eller statsløs, der opfylder betingelserne fastsat i nævnte direktivs kapitel V.

79 For så vidt som reglerne i kapitel II, der gælder for vurderingen af en ansøgning om subsidiær beskyttelse, er de samme som dem, der regulerer vurderingen af en ansøgning om anerkendelse af flygtningestatus, skal der henvises til den fortolkning af disse regler, der er anlagt i denne doms præmis 60 og 61.

80 Henset til ovenstående betragtninger skal det femte spørgsmål besvares med, at artikel 15, litra a) og b), i direktiv 2011/95 skal fortolkes således, at begrebet »alvorlig overlast« omfatter en reel trussel mod ansøgeren om at blive dræbt eller udsat for voldshandlinger af et medlem af dennes familie eller samfund på grund af en formodet overtrædelse af kulturelle, religiøse eller traditionsbundne normer, og at dette begreb derfor kan føre til anerkendelse af subsidiær beskyttelsesstatus som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra g).

Sagsomkostninger

81 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

1) Artikel 10, stk. 1, litra d), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse

skal fortolkes således, at

alt efter de forhold, der gør sig gældende i hjemlandet, kan både dette lands kvinder som helhed og snævrere grupper af kvinder, der har et yderligere fælles kendetegn, anses for at tilhøre »en bestemt social gruppe« som »grund til forfølgelse«, der kan føre til anerkendelse af flygtningestatus.

2) Artikel 9, stk. 3, i direktiv 2011/95

skal fortolkes således, at

det, når en ansøger gør gældende, at vedkommende frygter at blive forfulgt af ikke-statslige aktører i sit hjemland, ikke er nødvendigt at fastslå en sammenhæng mellem en af de grunde til forfølgelse, der er nævnt i dette direktivs artikel 10, stk. 1, og forfølgelsen, hvis en sådan sammenhæng kan fastslås mellem en af disse grunde til forfølgelse og det forhold, at de beskyttelsesaktører, som er omhandlet i nævnte direktivs artikel 7, stk. 1, ikke yder beskyttelse.

3) Artikel 15, litra a) og b), i direktiv 2011/95

skal fortolkes således, at

begrebet »alvorlig overlast« omfatter en reel trussel mod ansøgeren om at blive dræbt eller udsat for voldshandlinger af et medlem af dennes familie eller samfund på grund af en formodet overtrædelse af kulturelle, religiøse eller traditionsbundne normer, og at dette begreb derfor kan føre til anerkendelse af subsidiær beskyttelsesstatus som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra g).

Underskrifter